

Bliski istok i sjeverna Afrika: godinu dana nakon početka prosvjeda, upornost običnih ljudi izvor je nade za pozitivnim promjenama

Zagreb, 9 siječnja 2012. - Velika je vjerojatnost da će represija i nasilje nastaviti pustošiti Bliski istok i sjevernu Afriku i u 2012. godini, ako vlade unutar regije i međunarodne sile ne postanu svjesne razmjera promjena koje se od njih očekuju, upozorio je danas Amnesty International u novom izvještaju o dramatičnim događajima koji su se dogodili tijekom protekle godine.

Na osamdeset stranica izvještaja *Year of Rebellion: State of Human Rights in the Middle East and North Africa*, organizacija opisuje kako su vlade diljem regije bile spremne upotrijebiti ekstremno nasilje u 2011. godini u pokušaju da se odupru dosad neviđenim zahtjevima za temeljitim reformama.

No, Amnesty International navodi kako se ne čini da pokreti u regiji pokazuju znakove napuštanja svojih ambicioznih ciljeva ili prihvaćanja djelomičnih reformi.

"S nekoliko iznimaka, vlade nisu uspjele prepoznati da se sve promijenilo", rekao je Philip Luther, privremeni direktor Amnesty Internationala za Bliski istok i sjevernu Afriku. "Protestni pokreti u cijeloj regiji, koje su u mnogim slučajevima vodili mladi ljudi i u kojima su žene imale središnju ulogu, pokazali su se zapanjujuće otpornima i na najteže oblike represije."

"Oni su pokazali da ih neće zavarati sitne promjene u načinu na koji ih tretiraju policija i snage sigurnosti. Žele konkretne promjene u načinu vladanja te osudu onih koji su počinili zločine u prošlosti."

No, uporni pokušaji država da podvale kozmetičke promjene, da se odupru uspjesima koje su prosvjednici postigli ili da brutalnošću jednostavno natjeraju narod na pokornost, odaju činjenicu da je brojnim vladama preživljavanje režima jedini cilj.

Unatoč velikom optimizmu u sjevernoj Africi zbog svrgavanja dugogodišnjih vladara u Tunisu, Egiptu i Libiji, Amnesty International navodi da ti uspjesi još nisu dovoljno učvršćeni ključnim institucionalnim reformama koje bi jamčile da se iste vrste kršenja ljudskih prava neće ponoviti.

Amnesty International Hrvatske

Praška 2/III, 10000 Zagreb, Hrvatska, Tel. & Fax.: + 385 1 48 12 573 www.amnesty.hr

Egipatski vojni vladari, Vrhovno vijeće oružanih snaga (SCAF), obećali su nekoliko puta da će ispuniti zahtjeve prosvjednika iz pokreta 25. siječnja, ali Amnesty International je utvrdio da su zapravo bili odgovorni za niz kršenja ljudskih prava koja su u nekim aspektima gora nego u doba Hosnija Mubaraka.

Vojska i snage sigurnosti nasilno su gušile prosvjede, što je dovelo do najmanje 84 smrtna slučaja u razdoblju između listopada i prosinca 2011. godine. Nastavlja se mučenje u pritvorima, a u godinu dana pred vojnim je sudovima suđeno većem broju civila nego u 30 godina vladavine Hosnija Mubaraka. Žene se ponižava u pokušaju da ih se odvraći od prosvjeda. Snage sigurnosti u prosincu su pretresle urede brojnih egipatskih i međunarodnih nevladinih organizacija u očitom pokušaju da utišaju kritike na račun vlasti.

Amnesty International je izjavio da strahuje da bi u 2012. godini mogli vidjeti daljnje pokušaje vojnog vijeća u ograničavanju mogućnosti Egipćana da prosvjeduju i slobodno izraze svoje mišljenje.

Ustanak u Tunisu donio je značajna poboljšanja na polju ljudskih prava, ali godinu dana nakon njegovog početka mnogi smatraju da je tempo promjena prespor, a obitelji žrtava ustanka i dalje čekaju pravdu.

Nakon izbora u listopadu formirana je nova koalicijska vlada. Moncef Marzouki, aktivist za ljudska prava i bivši zatočenik savjesti prema Amnesty Internationalu, postao je privremeni predsjednik države.

Amnesty International tvrdi da je u 2012. godini od ključne važnosti da Tunižani iskoriste priliku za izradu novog ustava kojim bi se zajamčila zaštita ljudskih prava i jednakost pred zakonom.

U Libiji se postavljalo veliko pitanje sposobnosti nove vlasti da kontrolira oružane postrojbe koje su pomogle zbaciti Gadafijeve snage, te da ih spriječi u ponavljanju obrazaca kršenja ljudskih prava naučenih u starom sustavu.

Unatoč tome što Nacionalno prijelazno vijeće (NTC) poziva svoje pristaše da izbjegavaju napade iz osвете, ozbiljna kršenja ljudskih prava od strane anti-Gadafijevih snaga rijetko su bivala osuđena. U studenom je UN izjavio da se otprilike 7000 pritvorenika nalazi u improviziranim centrima pod nadzorom revolucionarnih brigada, bez izgleda da im se osigura odgovarajući sudski postupak.

Amnesty International Hrvatske

Praška 2/III, 10000 Zagreb, Hrvatska, Tel. & Fax.: + 385 1 48 12 573 www.amnesty.hr

U drugim su se zemljama, kako navodi Amnesty International, vlade čvrsto uhvatile za održanje na vlasti, u nekim slučajevima pod gotovo svaku cijenu, uključujući ljudski život i dostojanstvo.

Sirijske oružane snage i obavještajne službe odgovorne su za niz ubojstava i mučenja, odnosno zločina protiv čovječnosti, koje su počinile u uzaludnom pokušaju da zastraše, utišaju i potčine prosvjednike i protivnike. Do kraja godine bilo je više od 200 poznatih smrtnih slučajeva u pritvoru, 40 puta više od posljednjeg godišnjeg prosjeka za Siriju.

U Jemenu je borba za vlast uzrokovala dodatne patnje običnih Jemenaca. Povezano s prosvjedima poginulo je više od 200 ljudi, dok su još stotine stradale u oružanim sukobima. Deseci tisuća Jemenaca prisilno su raseljeni, što je uzrokovalo humanitarnu krizu.

Pojavila se nada da će objavljivanje neovisnog izvješća međunarodnih stručnjaka u studenom o kršenjima ljudskih prava povezanih s prosvjedima u Bahreinu označiti novi početak za zemlju. Na kraju godine preostaje vidjeti koliko je vlada uistinu predana provedbi širokog raspona preporuka komisije.

Vlada Saudijske Arabije najavila je velika novčana ulaganja u 2011. godini, a čini se da time pokušava spriječiti širenje prosvjeda u Kraljevstvu. Usprkos tome, pa i izradi represivnog antiterorističkog zakona, prosvjedi su se nastavili krajem godine, posebno u istočnoj regiji zemlje.

U Iranu, čija je unutarnja politika tijekom 2011. uglavnom ostajala izvan pozornosti, Vlada je nastavila gušiti nezadovoljstvo pooštavanjem ograničenja slobode informiranja te se posebno usmjeravajući na novinare, blogere, nezavisne sindikaliste i političke aktiviste.

Amnesty International tvrdi da je odgovor međunarodnih sila i regionalnih tijela, kao što su Afrička unija, Arapska liga i EU, na razvoj događanja u 2011. godini bio nedosljedan. Međunarodna i regionalna tijela nisu uspjela pojmiti veličinu izazova kakav je suočavanje s ukorijenjenom represivnom vladavinom u regiji.

Ljudska prava su bila navedena kao razlog za vojnu intervenciju u Libiji, ali je Vijeće sigurnosti, ometano posebno od strane Rusije i Kine, do kraja godine izdalo samo mlaku izjavu o osudi nasilja u Siriji.

Amnesty International Hrvatske

Praška 2/III, 10000 Zagreb, Hrvatska, Tel. & Fax.: + 385 1 48 12 573 www.amnesty.hr

I dok je Arapska liga djelovala brzo i u veljači iz članstva suspendirala Libiju, a kasnije i Siriju kamo je uputila tim promatrača, nije se oglasila kad je vojska Saudijske Arabije, djelujući pod zastavom Zaljevskog vijeća za suradnju, pomagala bahreinskoj vladi u gušenju prosvjeda.

"Potpora svjetskih sila običnim ljudima u regiji bila je tipično neujednačena," rekao je Philip Luther.

"No, ono u što je u prošloj godini nadasve upečatljivo jest to da su - uz neke iznimke - promjene u velikoj mjeri ostvarene zahvaljujući naporima lokalnih ljudi koji su izišli na ulice, a ne utjecajem i sudjelovanjem stranih sila."

"Odbijanje običnih ljudi diljem regije da odustanu od svoje borbe za dostojanstvo i pravdu jest ono što nam daje nadu za 2012.godinu."

Amnesty International (AI) je globalni pokret od oko 3 200 000 članova, podržavatelja i aktivista u više od 150 zemalja svijeta. Nezavisni smo od bilo koje vlade, političke ideologije, ekonomskih interesa ili vjere te se financiramo isključivo od donacija i članarina. AI poduzima akcije u cilju zaštite i promicanja ljudskih prava. Amnesty International Hrvatske (AIH) dio je Amnesty Internationala. Amnesty Internationalu dodijeljena je Nobelova nagrada za mir 1977.g., a 1978., na tridesetu godišnjicu Opće deklaracije o ljudskim pravima, UN-ova nagrada za ljudska prava. Razvoj Amnesty Internationala Hrvatske započinje 1993.g. osnivanjem lokalne grupe u Zagrebu, a Ured AIH djeluje od 1995.godine.

Za dodatne informacije obratite se uredu AIH na broj telefona 01/ 4812 573 ili na e-mail: votmacic@amnesty.hr